

ประสิทธิภาพในการบริหารงานยุคใหม่
The Efficacy in the management of a new era

สุขสันต์ เขียวพลอยและฐิญาภรณ์ วงษา

Sooksan Keawploy And Thiyaphan Wongsa

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดทานา จังหวัดตาก

mahapo.tak@hotmail.com.

บทคัดย่อ

การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหารให้มีประสิทธิภาพนั้น ได้สังเคราะห์ไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายทุกครั้ง 2. ต้องปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 3. ต้องดึงความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน 4. ต้องพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดี ผู้บริหารควรมีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าผู้บริหาร ควรเพิ่มเติมความรู้ด้านต่างๆทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหาร

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, ผู้บริหารเชิงพุทธ, การบริหารงานยุคใหม่

Abstract

Administration is the process of planning, organizing and directing control, directing the efforts of the members of the organization and using other resources. For the success of the goals of the organization An important aspect of the effective management. The company has synthesized 4 things as follows: 1. Objective or aim must be set every time 2. Must always improve work practice to be effective 3. Need to draw cooperation from people to help each other. 4. Must develop the capacity of executives. Management will be successful as well. Executives should have the ability to manage them to manage the organization effectively. By using specialized knowledge and training in management It is generally accepted that management Should be more knowledge of technical aspects in direct practice. Executives are required to have administrative expertise.

Keywords : Performance, Executive Buddhist, Management of a new era

บทนำ

การบริหารงาน เป็นกระบวนการพิสูจน์ความสามารถ ความดีงาม อุดมการณ์ของตนเอง อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จ และความสำเร็จในชีวิตการทำงานและครอบครัว การทำงานให้ดี ประสบความสำเร็จจึงเป็นเป้าหมายหลักที่จะนำมาซึ่งความสุขในชีวิต การเรียนรู้เทคนิคหรือกลยุทธ์ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นการย่นระยะทางของชีวิต ประหยัดเวลา และถึงเส้นชัยได้เร็วกว่า หลายนองค์การเรามักพบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่เท่ากัน จะเห็นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการมีนิสัยที่ไม่ค่อยเหมาะสมหรือนิสัยที่ไม่ดีในการทำงาน ดังนั้นผู้ที่

ปรารถนาความสำเร็จในการทำงานและอยากมีความสุขในการทำงาน จึงควรพัฒนานิสัยที่ดี และมีเทคนิคในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รู้จักตั้งเป้าหมายในการทำงาน ก่อนที่จะเริ่มต้นในการทำงานทุกครั้งต้องตั้งเป้าหมายในการทำงานล่วงหน้า และต้องเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดให้อยู่ในรูปของการปฏิบัติภารกิจได้จริง ทั้งเป้าหมายระยะยาว เป้าหมายระยะกลาง และเป้าหมายระยะสั้น การตั้งเป้าหมายจึงเป็นการวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีทิศทาง ผิดพลาดน้อย และตรงจุดมุ่งหมายขององค์กร รู้จักบริหารเวลา ทุกคนชอบพูดว่า เวลาเป็นของ มีค่า แต่น้อยคนที่จะใช้เวลาให้ดีคุ้มค่าจริงๆ เราต้องรู้ถึงความสำคัญของเวลาและการรู้จักบริหารเวลาการบริหารเวลาให้เป็นจะช่วยลดความไม่เป็นระเบียบในชีวิต เพิ่มความสุข และความสำเร็จให้แก่ตนเองและการทำงานได้

ความหมายของประสิทธิภาพและการบริหาร

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของบุคลากร องค์กร เครื่องอำนวยความสะดวก การปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งมุ่งผลผลิตผลลัพธ์โดยสัดส่วนกับความพยายามที่ลงทุนไปก่อนหน้านี้ (ข้าเลียง พุฒพรหม, 2545 : 11) ประสิทธิภาพของระบบราชการใด คล้ายคลึงกับการบริหารงานธุรกิจ แต่เป็นการบริหารงานในระบบราชการ และบวกกับความพึงพอใจไว้ด้วย กล่าวคือ ประสิทธิภาพเป็นแนวความคิดหรือความมุ่งมาดปรารถนาในการ บริหารงานในระบอบประชาธิปไตย ในอันที่จะให้การบริหารราชการได้ผลคุ้มค่ากับการที่ใช้จ่ายเงินภาษีอากรในการบริหารงานของประเทศ และจะต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน ประสิทธิภาพเป็นแนวความคิดหรือ ความมุ่งมาดปรารถนาของการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตย เพื่อจะทำให้การบริหารราชการได้ผลสูงสุดคุ้มค่ากับการที่ได้อาศัยเงินภาษีอากรไปในการบริหารของประเทศ และต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน ซึ่งจากความหมายดังกล่าว ถึงแนวจะจำกัดขอบเขตเฉพาะการบริหารงาน ภาครัฐก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงการเน้นความมีประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของประชาชน ประสิทธิภาพหมายถึงการสนับสนุนให้วิธีการ บริหารที่จะได้รับผลดีมากที่สุด โดยสิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นก็คือการลดค่าใช้จ่ายด้านวัสดุ และบุคลากรลงในขณะที่พยายามเพิ่มความแม่นยำตรงความเร็ว และความราบเรียบของการบริหารให้มากขึ้น (ดิน ปรีชญพฤทธิ, 2536 : 130)

การบริหาร หมายถึง การทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยมีหลักการดังนี้

1) ต้องมีองค์กร (Organization) และองค์กรนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

2) ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

3) ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากร อื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน

4) ต้องมีการ จัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปได้โดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ (ประธาน คงฤทธิศึกษากร, 2539 : 176) การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์กรและสั่งการควบคุม กำกับความพยายามของสมาชิกขององค์กรและใช้ทรัพยากร อื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ตามโดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัด ไม่วางเป็นระยะเวลา ทรัพยากรแรงงาน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้นๆให้ เป็นผลสำเร็จและถูกต้อง ส่วนการบริหาร หมายถึง ระบบที่ใช้นำในการดำเนินการนำเอาทรัพยากรทั้งคน และวัสดุสิ่งของ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การบริหารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคิด การวางแผน การจัดองค์กร การบริหาร งาน บุคคล การอำนวยความสะดวก การบังคับ การรายงาน การงบประมาณ การประสานงาน การควบคุมงาน การตัดสินใจ และนโยบาย

ลักษณะของการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

2. การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตาม ส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กร ดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็อาจได้โดยการจัดหา เครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดี ต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่องานภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น ๆ มี นโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาค เงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจ ไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหาร อันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

4. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคล หนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเราเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลาจึงจำต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

5. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่นผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือ ความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหาร เป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการ ปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ

๗. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า การบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้นก็คือ ผลงานเพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัด ความสามารถทางการบริหาร

๘. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเอง โดยทั่วไปแล้ว คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนาม ของเจ้าของธุรกิจ (สมยศ นาวิกาน, 2544 : 78) การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่หน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี ๕ ประการตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

P คือ Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อ ความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคตผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางการขององค์กร

O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์การเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงาน ภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2545 : 3)

สรุปได้ว่า ลักษณะที่สำคัญของการบริหารให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายทุกครั้ง การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร ต้องปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กร ต้องดึงความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ต้องพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร ผู้บริการควรมีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ

การบริหารเชิงพุทธ

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะการบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กรควมมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

การบริหารจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา ทางพระพุทธศาสนามองว่าการบริหารเป็นการดำเนินไปให้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวัง และต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเองต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกอุปสรรคด้วยสติปัญญา (พุทธสาสิกขุ, ม.ป.ป. : 9-12) เป็นการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting thing done through other people) เมื่อว่าตามคานียามนี้

การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดง ปฐมเทศนาเป็นการแสดงธรรมครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องการคณะสงฆ์ (พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต), 2548 : 9) การบริหารต้องใช้หลักธรรมผู้บริหารต้องมีหลักธรรมอยู่ในหัวใจ มีความรู้มีความกล้าหาญ มีความขยันรู้จักละส่วนตัวบุคคล แล้วไปเพิ่มแก่ส่วนรวมและสังคมให้เกิดประโยชน์สุข

ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารคือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานของตนตั้งนั้นผู้บริหารที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคลากรในองค์กร (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี), 2550 : 25-32)

การบริหารจัดการของพระพุทธองค์เพียบพร้อมไปด้วย ปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ ผู้บริหารผู้นำและบุคลากรในองค์กรรู้ได้จริง ปฏิบัติการได้จริง (Really Enlightened) ผลลัพธ์ของงานหม่นขยับขับเคลื่อนไปตามยุทธศาสตร์ยุทธวิธีและแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงพิสูจนมาแล้วและบุคลากรในพุทธบริษัทสามารถพิสูจนให้เห็นผล

ด้วยตนเองได้หรือถ้ามีปัญหาที่มีพระพุทธรูปและผู้ในระดับต่างๆ คอยเป็นกัลยาณมิตรช่วยแนะนำจนบรรลุผลสำเร็จ ในที่สุดโดยวิธีการดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดเอกภาพและดุลยภาพในองค์กรโดยส่วนรวมหรือว่ามีความขัดแย้งก็หาข้อยุติ เป็นที่สุดได้และข้อยุตินั้นก็จะเป็นที่ยอมรับโดยสังคมทั้งหมดแล้วจึงนำมาเป็นบรรทัดฐานในทางปฏิบัติและบังคับใช้ เพื่อความผาสุกของบุคลากรในองค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป (เมธาพันธ์ โพธิ์โรจน์, 2548 : 47) โดยหลักธรรมสำคัญที่บ่ง ถึงความเป็นผู้บริหารนั้น มีดังต่อไปนี้

พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจ พรหม คือ

1) **เมตตา** (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี มีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

2) **กรุณา** (ความสงสาร) คืออยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ไข้ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัด ความทุกข์ยาก เดือดร้อน ของคน และสัตว์ทั้งปวง

3) **มุทิตา** (ความเบิกบานพลอยยินดี) เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีความสุขก็มีใจแช่มชื่นเบิกบานเมื่อเห็นเขา ประสบความสำเร็จองงามยิ่งขึ้นไป ก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย

4) **อุpekขา** (ความมีใจเป็นกลาง) คือ มองตามความเป็นจริงโดยวางจิตเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เที่ยงตรงดุจตราข่าง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัย วางตน และปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม (ที.ม. (ไทย) 10/184/226)

หลักอคติ 4 เมื่อมีคุณธรรมสมบูรณ์ การทำงานจะถูกต้องเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ก็ด้วยละอคติ 4 ความลำเอียงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคมเพราะสร้างความแตกแยกจนเกิดไร้ความสามัคคีกันได้ โดยง่าย ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมจักต้องไม่เป็นผู้มีความลำเอียงโดยเด็ดขาดในปุราณพุทธตนิทเทศ อัญญาบรรค ขุททกนิกาย ว่าด้วยผู้ไม่มีความลำเอียงว่า คำว่า “ละ” ไม่ถึงความลำเอียงในธรรมทั้งหลาย คือไม่ถึงฉันทาคติ ไม่ถึง โทสาคติ ไม่ถึงโมหาคติ ไม่ถึงภยาคติ ไม่ลำเอียงด้วยอำนาจแห่งราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ อุทธัจจะ วิจิกิจฉา อนุสัย ไม่ไป ออกไป พาไป นำไปด้วยธรรมทั้งหลายอันทำให้เป็นพรคนพวก เพราะฉะนั้นจึงชื่อว่าไม่ถึงความลำเอียง ในธรรมทั้งหลาย อคติมี 4 ประการ ที่นักปกครองที่ดีเมื่อปฏิบัติหน้าที่แล้วพึงละเว้น คือ

- 1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ
- 2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
- 3) โมหาคติ ลำเอียงหลงหรือเขลา
- 4) ภยาคติ ลำเอียงเพราะขลาดกลัว (ที.ป. (ไทย) 11/176/196)

สรุปความว่า ในทางพระพุทธศาสนานั้น คนเรานั้นเมื่อมาอยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นกลุ่ม เป็นชุมชนเป็น สังคม แต่ที่เราพูดว่าอยู่รวมกันนั้น ความจริง ถ้าดูลึกลงไปจะเห็นว่าตัวคนรวมกันจริง แต่มักจะรวมกันแค่เพียง ภายนอก ส่วนข้างในนั้นค่อนข้างจะกระจัดกระจายที่ว่ากระจัดกระจาย ก็คือ มีความแตกต่างกันหลายอย่างหลาย ประการ ต่างจิตต่างใจ ต่างความรู้สึก ต่างความนึกคิดต่างความต้องการต่างความรู้ ความสามารถ ต่างระดับของการ พัฒนาเป็นต้น รวมกันอยู่ และร่วมกันทำ เพื่อจะให้อยู่กันด้วยดี และทำการด้วยกันได้ผลบรรลุจุดหมายประสบความสำเร็จ

การพัฒนาผู้นำอย่างสร้างสรรค์

มนุษย์ต้องเป็นผู้กระทำด้วยการฝึกฝนอบรมให้เกิดคุณสมบัติภายในตน ซึ่งได้แก่คุณสมบัติทางกาย ทาง สิล ทางจิต และทางปัญญาที่ส่งผลไปสู่ภายนอกตนซึ่งแสดงออกผ่านพฤติกรรมทางกายและวาจาและเมื่อมีปฏิบัติใน

ทุกด้านครบถ้วนแล้วในทางเป็นความจริง เพราะเมื่อพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติเป็นไปแต่ในสิ่งที่ตั้งมีย่อมนำไปสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ได้

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหลายท่านได้พูดถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า การศึกษาอบรมในพระพุทธศาสนายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังจะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยที่พระพุทธเจ้าทรงเทียบความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของบุคคลเข้ากับบัวสี่เหล่าและทรงจำแนกประเภทของบุคคลที่จะเข้ารับการศึกษารวมไปตามจริต 6 และที่สำคัญคือพระพุทธเจ้ามุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น การบริหารงานบุคคลในพระพุทธศาสนาเริ่มตั้งแต่การรับคนเข้ามาบวชที่ต้องมีการกลั่นกรองโดยคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้คณะสงฆ์ในการให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร เมื่อบวชเข้ามาแล้วพระบวชใหม่จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมและการศึกษาเล่าเรียนจากพระอุปัชฌาย์โดยอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของท่านจนบรรพชาครบ 5 พรรษา (พระธรรมโกศาจารย์ ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549 : 39)

จากการทบทวน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของผู้นำ เพราะมนุษย์เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในพัฒนาทุกๆ ด้าน และจะอย่างไรที่จะให้องค์การนั้นมีคุณภาพ นั่นคือ ถ้าองค์กรนั้นมีบุคลากรที่ดีมีคุณภาพแล้ว จะต้องคงรักษาบุคลากรนั้นให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุดหรือมีการจัดการฝึกทักษะให้กับบุคลากรในองค์กรก็ได้ เพื่อที่จะได้พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการทำงานและมีการแก้ปัญหาเมื่อมีอุปสรรคได้ทันทั่วทั้ง

บทสรุป

การบริหารนั้น เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำ คือ การเป็นผูประคบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคน ซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ก็เปลี่ยนตัวของคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตน ทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลให้มีความต้องการที่ถูกต้องจึงามและใหญ่ขุมมีการประสานความร่วมมือเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคน เพราะความสุข เกิดจากการสนองความต้องการ ถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วย เมื่อทำอะไรตรงกับความต้องการ ก็ทำให้เขาสนใจและมีความสุขคนก็จะร่วมมือทำอย่างเอนไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จจึงพร้อมที่จะทำและทำไถงาย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำกระทำการที่ฝืนความต้องการของคน ทั้งสองฝ่ายก็จะไม่มีความสุขและสิ่งๆ ที่ทำก็ยากจะสำเร็จ แนวทางการพัฒนามนุษย์อย่างสร้างสรรค์ ควรนำวิถีพุทธจะผสมผสานระหว่างแนวทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวทางอื่นๆ และแนวทางของพระพุทธเจ้า สำหรับการพัฒนาเพื่อการปรับปรุงผลงาน เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์จะมีความเหมาะสมในการพัฒนามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ข้าเลื่อง พุฒพรหม. (2545). “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณขององคการบริหารสวนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2536). *ศัพทรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตถิ่นเชิงสังคมล้านนาในสังคมนวัตกรรมใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ล้านนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2539). **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2548). **พุทธวิถีการบริหาร**. (ในวโรกาสที่ได้รับปริญญาบัตรศิลป ศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการบริหารองค์การ มหาวิทยาลัยศรีปทุม). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตาต้าโปรดัคส์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2549). **พุทธวิถีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ ศ.ดร. (ประยูร ธรรมจิตโต). (2549). **พุทธวิถีการบริหาร**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี(ว.วชิรเมธี). (2550). **คนสำราญงานสำเร็จ**.พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิง จำกัด (มหาชน).

เมธาพันธ์ โพธิ์โรจน์. (2548). **การวิเคราะห์การจัดองค์การบริหารตามแนวมุขยศาสตร์**. พุทธจักร ปีที่ 49 ฉบับที่ 9.